

جمهوری اسلامی افغانستان
اداره مستقل ارگان های محلی
معینیت شاروالیها
ریاست عمومی حکومتداری شهری
رهنمود آموزشی امنیت و مصونیت شهری

سال ۱۳۹۶

پیشگفتار

شاروالی ها برای اداره امور شهری و تامین نیازمندی های عمومی ساکنان شهر ها در افغانستان ایجاد می شوند و جهت تحقق این مأموریت باید خدمات شهری را عرضه کنند و انکشاف زیربنایی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیط زیستی را رقم بزنند.

نیل به شهر خوب (مرفه، پایدار، مصئون، همه شمول و قابل زنده گی) مستلزم تلاش های همگانی می باشد. هر ضلع مثلث شهری (شهر، شاروالی و شهروند) باید فعال باشد و فعالیت های سایر اضلاع را تکمیل کند. جای مسرت است که طی سالیان گذشته مردم نیز از رهگذر شورا های انکشافی محل و گذر بعلاوه شورای مشورتی شاروالی در پروسه حکومتمداری و انکشاف شهری دخیل شده اند و نتایج خوب را به ارمغان آورده اند.

مشارکت شهروندان در پروسه حکومتمداری و انکشاف در واقع ما را بسوی تحقق اصول و ارزش های حکومتمداری خوب می کشاند ولی مشارکت خوب نیز پیش شرط دارد که همانا ظرفیت می باشد.

با توجه به نیاز ظرفیتی شورا ها، این رهنمود تهیه شده تا باشد مؤثریت، کارایی و پاسخگویی برنامه های شهری تامین و افزایش یابد.

این رهنمود آموزشی با الهام از تجارب موفق شورا های صدرالذکر در شهر های مختلف افغانستان تهیه و تدوین شده است و در این راستا حمایت تکنیکی برنامه شهری اعمار صلح افغانستان AUPP - اداره اسکان بشر ملل متحد (UN-HABITAT) و حمایت مالی کشور شاهی هالند و اداره انکشاف و همکاری سویس ستودنی و قابل قدر است.

با در نظر داشت مفیدیت این رهنمود، بر شاروالی هاست تا در زمینه تطبیق این رهنمود با شورا های تحت پوشش خویش همکاری های تکنیکی مقتضی را مرعی دارند.

با احترام

معینیت شاروالی ها

اداره مستقل ارگان های محلی

مقدمه

امروزه حکومتمداری و انکشاف شهروند محور از اولویت های حکومت وحدت ملی افغانستان چون بدون مشارکت فعال شهروند نمی توان جامعه را بسوی امنیت، صلح، رفاه، ترقی، مصونیت و پایداری کشاند. مشارکت شهروندان در واقع دارای مزایای متعدد است:

- ایجاد و تقویت مالکیت شهروندان در برنامه های محلی
- جلب حمایت مادی و معنوی شهروندان از برنامه های محلی
- تسریع پروسه های انکشاف و کاهش هزینه پروژه ها
- ایجاد میکانیسم خوب مردمی برای حفظ و مراقبت از دست آورد های زیربنایی
- تقویت مشروعیت نظام از رهگذر افزایش رضایت شهروندان

با توجه به پالیسی های حکومت وحدت ملی، برنامه های ملی دارای اولویت و پلان استراتژیک معینیت شاروالی ها اداره مستقل ارگان های محلی، معینیت شاروالی ها در تشریک مساعی با شاروالی های ولایتی و برنامه های حمایوی اقدام به ایجاد شورا های انکشافی محل و گذر نمود تا باشد بسیج خوب مردمی صورت گیرد و نتایج فوق تولید شود.

واضح است که آموزش کلید موفقیت محسوب می گردد و بایستی روی آن سرمایه گذاری شود. ازینرو، ناگفته پیداست که ترویج و تعمیم حکومتمداری خوب نیز نیازمند ظرفیت پروری در بخش های مختلف می باشد.

در این رهنمود آموزشی روی کلیات امنیت و مصونیت شهری بحث شده است و مربی را کمک می کند تا در زمینه امنیت و مصونیت برای شورا ها آموزش مقتضی را راه اندازی نماید.

مبنی:

این رهنمود در روشنایی مواد آتی ترتیب شده است:

- منشور ملل متحد
- منشور حقوق بشر
- www.fa.wikipedia.org/wiki/
- <http://www.businessdictionary.com/definition/safety>
- مواد دفتر اداره اسکان بشر ملل متحد
- ارتقای امنیت محیطی و کاهش جرایم شهری – نوشته شده توسط محمد رضا جعفرپور
- بررسی تاثیر عناصر اجتماعی بر امنیت اجتماعی- پژوهش نامه علوم اجتماعی – نوشته شده توسط جلیل سحابی و همکاران

اهداف:

این رهنمود آموزشی جهت تحقق اهداف آتی تهیه و ترتیب شده است:

- ✓ رهنمایی آموزگاران در زمینه ارتقای ظرفیت شهرداری و شورا های انکشافی محل و گذر در پیوند امور امنیت و مصونیت شهری پروژه های انکشافی محلی
- ✓ رهنمایی تلاش های خود آموزی شهرداری و شورا های انکشافی محل و گذر در پیوند به امور امنیت و مصونیت شهری پروژه های انکشافی محلی
- ✓ تعمیم دانش مربوط به امنیت و مصونیت شهری شورا ها در راستای تطبیق پروژه های انکشاف محلی

کاربران:

- شوراهای انکشافی محل و گذر
- آموزگاران برنامه های حمایتی
- شاروالی های مراکز ولایات و ولسوالی ها

ساحه تطبیق:

این رهنمود آموزشی برای ارتقای ظرفیت شورا های انکشافی محل و گذر در محدوده شاروالی ها قابل استفاده می باشد.

فهرست مندرجات

فصل اول:

معرفی ورکشاپ آموزشی:-----13-12

فصل دوم:-

مفهوم، تعریف و معقوله های امنیت و مصونیت:-----25 -14

فصل سوم:-

مفهوم و اهمیت امنیت و مصونیت شهری:-----34 -26

آجندای ورکشاپ آموزشی امنیت و مصونیت شهری

تاریخ: -----/-----/-----

محل: -----

شماره	موضوع	شخص مسؤل	زمان	ملاحظات
روز اول				
1	آغاز پروگرام با تلاوت قرآنکریم	یک تن از اشتراک کننده گان	5 دقیقه	
2	معرفی ورکشاپ و عقد قرار داد	آموزگار و اشتراک کننده گان	20 دقیقه	
3	ارزیابی اشتراک کننده گان ورکشاپ آموزشی امنیت و مصونیت شهری قبل از برگزاری برنامه	آموزگار و اشتراک کننده گان	15 دقیقه	
4	مفهوم و تعریف امنیت	آموزگار و اشتراک کننده گان	60 دقیقه	
5	وقفه چای	آموزگار و اشتراک کننده گان	20 دقیقه	
6	ادامه ... نظریه های امنیت	آموزگار و اشتراک کننده گان	60 دقیقه	
7	مقوله های امنیت	آموزگار و اشتراک کننده گان	40 دقیقه	
روز دوم				
1	آغاز پروگرام با تلاوت قرآنکریم	یک تن از اشتراک کننده گان	5 دقیقه	
2	مرور به درس های روز گذشته	تمام اشتراک کننده گان	30 دقیقه	
2	مفهوم و اهمیت امنیت و مصونیت شهری	آموزگار و اشتراک کننده گان	20 دقیقه	
3	متغیر های مؤثر در مصونیت شهری	آموزگار و اشتراک کننده گان	60 دقیقه	
4	وقفه چای	تمام اشتراک کننده گان	20 دقیقه	
4	راهکار های اجرایی در خصوص افزایش امنیت و مصونیت شهری	آموزگار و اشتراک کننده گان	40 دقیقه	
5	گونه ها و نقش امنیت و مصونیت شهری	آموزگار و اشتراک کننده گان	90 دقیقه	
6	ارزیابی اشتراک کننده گان ورکشاپ آموزشی امنیت و مصونیت شهری بعد از برگزاری برنامه	آموزگار و اشتراک کننده گان	15 دقیقه	

پلان درسی رهنمود آموزشی امنیت و مصونیت شهری

زمان مورد نیاز برای این ورکشاپ: 2 روز

اهداف: رهنمود آموزشی امنیت و مصونیت شهری کمک مینماید تا اشتراک کننده گان موضوعات مهم و اساسی را در مورد امنیت و مصونیت شهر بدانند و با استفاده از آن سیستم و روش های را برای امنیت و مصونیت شهر، محل زنده گی و کاری خود عملی نمایند، تا بتوانند با پولیس محل همکار بوده در رفاه زنده گی و پیشرفت نمایند.

اشتراک کننده گان: (شورا های انکشافی، کارمندان شاروالی)

شماره	موضوع / فعالیت	زمان	فعالیت های فرعی	شیوه	شخص مسئول	مواد
1	معرفی ورکشاپ و عقد قرارداد آموزشی	30 دقیقه	• تلاوت قرآن کریم • خوش آمدید به اشتراک کننده گان توسط آموزگار • معرفی خود و اشتراک کننده گان • ارزیابی ابتدایی ورکشاپ • ترتیب قرارداد آموزشی با استفاده از میتود سوال و جواب • بحث کوتاه در مورد قرارداد آموزشی	- تلاوت قرآن کریم - خوش آمدید - معرفی خودی توسط آموزگار و اشتراک کننده گان - خانه پری فورم ارزیابی - سوال و جواب، مباحثه	آموزگار، قاری صاحب، تمام اشتراک کننده گان	رهنمود آموزشی آجندای ورکشاپ فلپ چارت و مارکر، فورم ارزیابی

2	ارزیابی اشتراک کننده گان ورکشاپ آموزشی امنیت و مصونیت شهری قبل از برگزاری برنامه	15 دقیقه	توزیع فورم ارزیابی اشتراک کننده گان ورکشاپ آموزشی امنیت و مصونیت شهری قبل از برگزاری برنامه	- شیوه تشریح	آموزگار اشتراک کننده گان	رهنمود آموزشی فلپ چارت و مارکر
3	مفهوم، تعریف امنیت و مقوله های امنیت	120 دقیقه	- جمع آوری نظریات اشتراک کننده گان در مورد امنیت و مصونیت، مقوله های امنیت، و یادداشت آن روی فلپ چارت - مفهوم امنیت، تعریف امنیت، تعریف مصونیت را تشریح نمایید - مقوله های امنیت را با تمام جزئیات تشریح نمایید - کار گروهی را روی مسائیل و مشکلات امنیت در شهر بالای اشتراک کننده گان انجام دهید نظر به رهنمود آموزشی - نظریات اشتراک کننده گان را با مواد رهنمود مقایسه نمایید و تفاوت ها را روی فلپ چارت جداگانه لست نمایید	- سوال و جواب مباحثه و یادداشت گیری - لکچر، تشریح، مباحثه و یادداشت - سوال و جواب، ارایه مثال ها - کار گروهی - بحث، مقایسه معلومات، یادداشت معلومات و نظریات اشتراک کننده گان	آموزگار اشتراک کننده گان	رهنمود آموزشی فلپ چارت مارکر به رنگ های مختلف

4	مفهوم و اهمیت امنیت و مصونیت شهری	120 دقیقه	• جمع آوری نظریات اشتراک کننده گان راجع به اهمیت و مصونیت شهری • ضرورت و جایگاه امنیت و مصونیت شهری، متغیر های مؤثر بر امنیت و مصونیت شهری • تشریح رویکرد تاثیر فضا و محیط بر امنیت و مصونیت • مقایسه نظریات با رهنمود و لست تفاوت ها	- سوال و جواب، نظرخواهی و مباحثه - لکچر، تشریح، مباحثه، رایه مثال ها و یادداشت نظریات اشتراک کننده گان - شیوه نظرخواهی و لکچر - نظرخواهی، سوال و جواب و یادداشت	آموزگار اشتراک کننده گان	رهنمود آموزشی فلپ چارت مارکر به رنگ های مختلف
5	گونه ها و نقش امنیت و مصونیت شهری	150 دقیقه	• انواع امنیت و مصونیت را تشریح نمایید • نقش مصونیت و امنیت در رشد اقتصاد و فرهنگ را تشریح نمایید • امنیت و مصونیت را چطور در شهر افزایش داده میتوانیم • هر گروه کاری نتایج کار گروهی خویش را بیان دارند	- طوفان مغزی، سوال و جواب، مباحثه و تشریح - لکچر، تشریح، مباحثه، رایه مثال ها - کارگروپی	آموزگار و اشتراک کننده گان	رهنمود آموزشی، فلپ چارت، مارکر به رنگ های مختلف

6	ارزیابی اشتراک کننده گان ورکشاپ آموزشی امنیت و مصونیت شهری قبل از برگزاری برنامه	15 دقیقه	• توزیع فورم ارزیابی اشتراک کننده گان ورکشاپ آموزشی امنیت و مصونیت شهری قبل از برگزاری برنامه	- شیوه تشریح	آموزگار اشتراک کننده گان	رهنمود آموزشی فلپ چارت و مارکر
---	--	----------	--	--------------	-----------------------------	--------------------------------------

ارزیابی اشتراک کننده گان ورکشاپ آموزشی امنیت و مصونیت شهری قبل از برگزاری برنامه

یادداشت آموزگار:

1. آموزگار به اشتراک کننده گان توضیح بدهد که قبل از هر برنامه ارزیابی اشتراک کننده گان جهت سنجش یاد گیری آنها و موفقیت آموزگار لازم است.
2. آموزگار اشتراک کننده گان را آماده ارزیابی سازد.
3. آموزگار زمان مشخص برای ارایه پاسخ ها و خانه پری فورم را اعلان نماید.
4. آموزگار فورم ذیل را به اشتراک کننده گان توزیع کند.
5. آموزگار از پروسه نظارت دقیق نماید تا اشتراک کننده گان باهم صحبت نکنند و هرکس مطابق معلومات خود پاسخ بدهد.

ارزیابی اشتراک کننده گان ورکشاپ آموزشی امنیت و مصونیت شهری قبل از برگزاری برنامه

لطفاً فورمه ذیل را به دقت خانه پری نموده و نظریات خویش را ارایه بدارید.

بخش اول:

سوالات ذیل را به شکل تشریحی جواب دهید.

سوال اول:

آیا قبلاً در ورکشاپ تحت عنوان امنیت و مصونیت شهری اشتراک نموده اید؟ اگر بلی، چی وقت در کجا و توسط کی دایر شده بود؟

جواب:

سوال دوم:

در مورد امنیت و مصونیت شهری چی میدانید بیان نمایید؟

جواب:

سوال سوم:

در مورد متغیر های امنیت و مصونیت در شهر چی میدانید؟

جواب:

بخش دوم:

لطف نموده سوالات ذیل در جدول را به اساس معلومات ذیل علامت (✓) گذاری نمایید.

(5= آگاهی بسیار بلند ، 4= آگاهی خوب ، 3= آگاهی کم ، 2= من در باره این موضوعات آگاهی داشتم ، 1=

من در باره این موضوعات هیچ نمیدانم)

شماره	شاخص ها	1	2	3	4	5
1	در مورد معینیت شاروالی ها / اداره مستقل ارگان های محلی آگاهی دارم					
2	در مورد امنیت و مصونیت شهری آگاهی دارم					
3	در مورد مقوله های امنیت آگاهی دارم					
4	در مورد نقش امنیت و مصونیت در رشد اقتصاد و فرهنگ جامعه معلومات دارم					

فصل اول

معرفی ورکشاپ و عقد قرارداد آموزشی

اهداف آموزش:

در پایان این بخش اشتراک کنندگان قادر خواهند شد تا:

- با هم معرفی شده و یکدیگر را بشناسند
- قرارداد آموزشی (روش با آموزگار) را که در حقیقت تشریح کننده اساسات این ورکشاپ آموزشی می باشد، درک نمایند
- مذاکره مجدد در یک پروسه مشورتی روی معیارها و قوانینی که پیشبرد کار آموزشی این ورکشاپ را به شکل مؤثر رهنمایی میکند
- ارزیابی قبل از آموزش
- تشریح اجندای ورکشاپ

لکچر، بحث، معلومات، سوال و جواب، خانه پری فورم ارزیابی قبل
از آموزش "رهنمایی های یلان درسی را در نظر بگیرد"

شیوه:

فعالیت اول:

آموزگار ورکشاپ را با تلاوت چند آیات از قرآن کریم آغاز مینماید. متعاقباً خود را به اشتراک کننده گان معرفی نموده، عناوین و موضوعات ورکشاپ را مختصراً مورد بحث قرار میدهد. بعد از معرفی کوتاه برنامه، اشتراک کننده گان خود را معرفی مینماید.

فعالیت دوم:

عقد قرارداد و ترتیب قوانین برای ورکشاپ:

با استفاده از میتود سوال و جواب آموزگار میتواند از اشتراک کنندگان بپرسد تا چای اصول و مقررات در جریان ورکشاپ رعایت گردد و همه به آن مسؤل باشند. آموزگار میتواند نظریات اشتراک کننده گان را روی فلپ چارت یادداشت نموده و آن را تاختم ورکشاپ در یک جای مناسب که برای همه قابل دید باشد به نمایش بگذارد.

کوشش شود تا مقررات از زبان اشتراک کننده گان شنیده شود ولی موضوعات ذیل نیز میتواند قابل ذکر باشد.

۱. رعایت وقت: هر شخص میتواند در وقت معینه که از طرف اشتراک کننده گان و آموزگار تعیین میشود، حاضر گردد.

۲. احترام به نظریات همدیگر: تذکر گردد که در جریان ورکشاپ هر نظر راجع به موضوع محترم دانسته میشود و باید احترام گردد و به آن گوش داده شود.

۳. خاموش نمودن مباحث همراه: شاید بعضی اوقات ضرورت باشد که از مباحث استفاده گردد ولی کوشش شود تا بدون مزاحمت به دیگران به بیرون رفته و مباحث خویش را جواب دهند.

۴. بحث خارج از موضوع: هیچ کس نباید خارج از موضوع درسی بحث نماید تا از ضیاع وقت جلوگیری بعمل آید.

۵. پابندی و احترام به اصول ذکر شده: این اصول به اساس نظریات اشتراک کننده گان ساخته شده پس مطابق به اصل شماره ۲ هر شخص مکلف است تا در جریان ورکشاپ این اصول را مراعات نمایند.

فصل دوم

مفهوم، تعریف و مقوله های امنیت و مصونیت

هدف آموزش:

در پایان این درس اشتراک کننده گان قادر خواهند شد تا:

- امنیت را تعریف نمایند
- مصونیت را تعریف نمایند
- اهمیت امنیت و مصونیت را در زنده گی اجتماعی بدانند
- مقوله های امنیت و مصونیت را دانسته و مسئولیت های ادارات مربوطه را درک نمایند

سوال و جواب، لکچر، مباحثه، کار گروهی

شیوه:

فعالیت اول:

در ابتدا آموزگار با استفاده از میتود مباحثه و سوال و جواب نظریات اشتراک کننده گان را در مورد موضوعات ذیل جمع آوری مینماید و همچنان فرصت مباحثه را مهیا میسازد تا اشتراک کننده گان به شکل عمیق فکر نموده و دیدگاه خویش را شریک بسازد.

- امنیت چیست؟
- مصونیت چیست؟
- اهمیت امنیت و مصونیت در زنده گی اجتماعی چیست؟
- مقوله های امنیت و مصونیت چیست ؟

فعالیت دوم:

بعد از مباحثه و جمع آوری نظریات اشتراک کننده گان، آموزگار موارد ذیل را با استفاده از شیوه لکچر با آنها شریک میسازد.

مفهوم امنیت:

حق حیات و زنده گی کردن از مهم ترین، اساسی ترین و بنیادی ترین حقوق طبیعی و مقدم بشر است که از برکت آن، افراد انسانی میتوانند از سایر حقوق و آزادی های اساسی خویش بهره مند شوند.

انسان ها در روابط گوناگون فردی، اجتماعی، خصوصی و عمومی خود ممکن است به صورت جزئی یا کلی در معرض خطر از لحاظ حیات مادی و معنوی قرار گیرند. در چنین حالت وجود امنیت به عنوان یک تأسیس حقوقی، اخلاقی و اجتماعی برای همگان ضرورت اجتناب ناپذیری را خواهد داشت.

امنیت عبارت از اطمینان خاطری است که براساس آن افراد در جامعه ی که زنده گی میکنند، نسبت به حفظ جان، حیثیت و حقوق مادی و معنوی خود بیم و هراس نداشته باشند. مفهوم امنیت به عنوان یک شرط اساسی، بنیادی و کلیدی حیات انسانی در همه جای دنیا قابل درک است. همچنین در اعلامیه جهانی حقوق بشر، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، کنوانسیون اروپایی حقوق بشر و دیگر منابع مورد تأکید و احترام قرار گرفته است.

تعریف امنیت:

امنیت از جمله مفاهیم پیچیده ی است که ارایه تعریف واحد از آن به ساده گی میسر نیست. امنیت پیش از آنکه مقوله ی قابل تعریف باشد، پدیده ای ادراکی و احساسی است. یعنی این اطمینان باید در ذهن جمع از مردم، دولت مردان و تصمیم گیران به وجود آید که برای ادامه زنده گی بدون ترس، امنیت لازم وجود دارد یا نه؟.

در تعریف لغوی، امنیت عبارت از محافظت در مقابل خطر، احساس مصونیت و رهایی از تردید است.

در فرهنگ لغات، امنیت به معنای مصون شدن، در امان بودن و بدون بیم و هراس بودن آمده است. در فرهنگ معین امنیت به معنای مصون شدن، در امان بودن و بدون ترس تعریف شده است. در فرهنگ عمید مصونیت، آرامش و آسوده گی و در فرهنگ المنجد اطمینان و آرامش خاطر معنا شده است.

- امنیت مانند اینکه چتر در آسمان است که شما را از باران محافظت کند. مصونیت ما بر اهمیت نگهداری گرم و خشک است. امنیت مصونیت ما را ثابت نگه میدارد.

در مجموع، میتوان مفهوم امنیت را به مصونیت از تعرض، تصرف اجباری بدون رضایت در مورد افراد، نبود هراس و بیم نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع به مخاطره نه افتادن این حقوق و آزادی‌ها و مصون بودن از تهدید و خطر مرگ، بیماری، فقر و حوادث غیرمترقبه و در کل، هر عاملی که آرامش انسان را از بین ببرد، تعریف کرد.

همچنان امنیت را میتوان به دفاع یا محافظت از خود، خانواده، دوستان و اموال مربوطه نیز تعریف نمود.

امنیت فردی: امنیت فردی آرامش اساسی است که انسان بدون در نظر گرفتن امکانات جامعه و دولت برای خود فراهم میکند. و یا (امنیت فردی: حالتی است که در آن فرد فارغ از ترس آسیب رسیدن به جان یا مال یا آبروی خود یا از دست دادن آنها زنده گی کند).

امنیت اجتماعی: عبارت است از آرامش و آسوده گی خاطری که جامعه و نظام سیاسی برای اعضای خود ایجاد میکند.

امنیت اجتماعی، به قلمروهای از حفظ حریم فرد مربوط میشود که به نحوی در ارتباط با دیگر افراد جامعه هستند و به نظام سیاسی و دولت مربوط میشود. این قلمروها میتوانند زبان، نژاد، قومیت، اعتبار، نقش اجتماعی کار، درآمد، رفاه، مشارکت سیاسی، آزادی، اعتقاد و چیزهایی از این قبیل باشند. برحسب معلومات فوق برنامه شهری اعمار صلح افغانستان امنیت را چنین تعریف نموده.

تعریف:

امنیت عبارت از حالتی محفوظ و بدور خطر از تهدید افراد و گروپ های متأثر کننده امنیت عمومی است.

و یا امنیت درجه مقاومت یا آسیب است که این به هر گونه آسیب پذیری یا دارایی ارزشمند مانند شخص، مسکن، جامعه، اقلام، ملت یا سازمان مربوط راجع میشود.

امنیت حالت فراغت نسبی از تهدید یا حمله و یا آماده گی برای رویارویی با هر تهدید و حمله را گویند. امنیت از ضروری ترین نیازهای یک جامعه است. امنیت در گفتمان سلبی بر نبود خطر و تهدیدات استوار است؛ ولی امنیت در گفتمان ایجابی به تأمین و تضمین آسایش و آسوده گی نظر دارد. مفهوم های مرتبط با امنیت در فارسی کلاسیک با واژه های زَنهار و زینهار ادا میشود.

در کل امنیت به سه دسته ذیل تقسیم گردیده است:

- **امنیت ملی:** حالتی است که ملت فارغ از تهدید، از دست دادن تمام یا بخشی جمعیت، دارایی، یا خاک خود به سر میبرد. امروزه کمابیش در همه کشورها نوعی پولیس سیاسی یا امنیتی وجود دارد که مقصود از آن بنا بر فرض جلوگیری از نفوذ عوامل محرک و ویرانگر و جاسوس به داخل کشور و سرکوبی کسانی که از راه های غیرقانونی تهدید کننده ی نظم سیاسی موجود به شمار می آیند. هرچه نظام تمامیت خواه تر باشد قدرت پولیس سیاسی و شدت و خشونت آن در آن نظام بیشتر است. این گونه نظام های سیاسی که مجال برای مخالفت علنی و قانونی نمیگذارند، مخالفان یا دشمنان خود را همواره به نام «دشمنان امنیت ملی» یا نام های دیگر سرکوب میکنند.
- **امنیت منطقه یی:** هنگامی که یک کشور اطراف کشور دیگری را مورد حمله و تهاجم قرار میدهد، در این صورت امنیت منطقه یی آن کشور به هم خورده است.
- **امنیت بین المللی:** حالتی است که در آن قدرت ها در حالت تعادل و بدون دست بازی به قلمرو یکدیگر به سر ببرند و وضع موجود در خطر نیفتد. هرگاه یکی از قدرت ها از محدوده خود پا فراتر گذارد، از لحاظ قدرت (و یا قدرت های) مخالف و امنیت بین المللی در خطر افتاده است.

مصونیت:

کلمه مصونیت چیزی نو نبوده بلکه از زمان متمدنی مردم به آن آشنایی داشته و دانشمندان آنرا به حالت امن بودن از صدمه، آسیب، و یا از دست دادن جز زنده گی خویش تعریف نموده است. همچنان، همگان اینرا درک نموده که مصونیت فردی و شهری در رشد اقتصاد، زنده گی با سعادت و رسیدن به حقوق انسانی رول به سزایی دارد.

مصونیت به حالتی گفته میشود که در آن از تمام نابسامانی های فزیک، اجتماعی، روانی، روحانی، مالی، سیاسی، وظیفوی و غیره حالات و حوادثی که ناخوشایند تلقی میگردد، مصون بود.

مقوله های امنیت ملی:

امنیت افراد انسانی در جلوه های مختلف مادی و معنوی قابل تصور است و دارای مقوله های مختلف است که در ذیل به آن خواهیم پرداخت:

1. امنیت جان:

بدیهی ترین و ذاتی ترین حق انسان زنده ماندن است. زنده گی موهبت الهی است که خداوند به مخلوقات خویش ارزانی داشته است و هیچ قدرتی یا حکومتی نمیتواند این حق را از فرد سلب کند یا آسیبی به جسم و روح او وارد کند. و تعرض به حق حیات انسانی امری ناپسند و خلاف اخلاق و آداب انسانی است. چون حق حیات، یکی از حقوق طبیعی، فردی و فطری انسان و اساس تمام حقوق انسانی او به شمار میرود. اسلام منحیث یک دین توحیدی کامل و آرمانی در قرآن کریم برای جان افراد انسانی ارزش فراوان قایل است و قتل نفس را به منزله کشتار همه مردم و نجات جان افراد بشر را به منزله نجات همگان میداند.

✓ احترام به حق حیات و منع تعرض به آن در موازین بین المللی متعدّد نیز پیش بینی شده است.

در ماده 3 اعلامیه جهانی حقوق بشر در این مورد اینگونه آمده است؛ «هرکس حق زنده گی، آزادی و امنیت شخصی را دارد.» همچنین در بند 1 ماده 6 میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی آمده است؛ «حق زنده گی از حقوق ذاتی شخص انسان است، این حق باید به موجب قانون حمایت شود، هیچ فردی را نمیتوان خودسرانه (بدون مجوز) از زنده گی محروم کرد.» در همین ارتباط، بند 1 ماده 2 کنوانسیون اروپایی حقوق بشر مقرر میدارد؛ «حق حیات برای هرکس تحت حمایت قانون قرار دارد.» بند الف ماده 2 اعلامیه اسلامی حقوق بشر نیز اعلام میدارد؛ «زنده گی موهبت الهی و حقّی است که برای هر انسان تضمین شده

است و بر همه افراد و جوامع و حکومت‌ها واجب است که از این حق حمایت نموده و در مقابل هر تجاوزی علیه آنان ایستاده گی کنند...»

حق حیات مستلزم ضمانت اجرای مدنی و کیفری است که در نظام حقوقی هر کشور باید مورد تأکید و احترام قرار گیرد. و تمام دولت‌ها و حکومت‌ها مکلف به صیانت و حفاظت از جان و زنده گی اتباع خود اند و پاسداری از این حق از وظایف اصلی حکومت بوده و بقای هر جامعه و اساس امنیت ملی و بین‌المللی وابسته به فلسفه وضع و تصویب تمام قوانین جزایی در دنیا نیز صیانت و حمایت از زنده گی انسان‌ها و مسایل مربوط به آن است.

قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان در این مورد در ماده 23 خود اینگونه مقرر میدارد: «زنده گی موهبت الهی و حق طبیعی انسان است. هیچ شخص بدون مجوز قانونی از این حق محروم نمیگردد.» بنابراین، میتوان این گونه برداشت کرد که حیات انسانی از اهمیت فوق العاده ای در اسلام، اسناد و قوانین ملی و بین‌المللی برخوردار است و تمام افراد بشر اعم از زن و مرد در داشتن این حق باهم برابر اند. و تأمین امنیت از وظایف اساسی دولت‌ها بوده و تأثیرات مهم و بنیادی در بقای حیات انسانی دارد.

2. امنیت حیثیت :

انسان دارای حیات دوگانه مادی و معنوی است. حیات مادی به جسم او خلاصه میشود، اما حیات معنوی در مبانی فکری و عاطفی او در ابعاد فردی و اجتماعی بطور وسیع و گسترده قرار دارد، به گونه ی که او را از حیوانات جدا میسازد. شخصیت وجودی انسان فی الواقع در حیات معنوی اش متجلی میشود و حیات مادی او را از نظر فردی و اجتماعی تحت شعاع قرار میدهد. انسان خردمند و اندیشمند نسبت به حیات معنوی خود تا آن حد حساس است که برای حفظ و مراقبت از آن حتی ممکن است از جان و مال خود دریغ کند.

حیثیت که مترادف آبرو، عزت، اعتبار، تعذیب و شوؤن اجتماعی است در واقع تجلی حیات معنوی افراد در روابط مدنی و اجتماعی افراد تلقی میشود. حیثیت و منزلت انسانی افراد از بنیادی ترین و اساسی ترین حق بشر محسوب شده و اعتراف به بنیادی بودن و اساسی بودن این حق سابقه طولانی دارد و ادیان و مذاهب نسبت به آن تأکید زیادی کرده اند.

تاریخ ترازوی است که میتوان میزان رعایت حق را در گذشته و حال مقایسه و اندازه کرد. تاریخ بشریت همواره حکایت از ناهنجاری‌ها و حرمت شکنی‌های انسانی همچون، کشتار

جمعی، تخریب، جنگ، استثمار، اشرافیت، برده‌گی و ظلم میکند و در این روند است که حیثیت و منزلت انسانی همواره مخدوش و پایمال شده است.

✓ احترام به حیثیت و منع تعرض به آن در موازین بین‌المللی متعدد پیش بینی شده است.

در ماده 5 اعلامیه جهانی حقوق بشر آمده است: "احدی را نمیتوان تحت شکنجه یا مجازات یا رفتاری قرار داد که ظالمانه و یا بر خلاف انسانیت و شؤون بشری یا موهن باشد." یعنی شکنجه و رفتار تحقیر آمیز که موجب بی حیثیتی و بی حرمتی به شخص شود یا حیثیت و آبروی او را صدمه برساند، ممنوع است. همچنین در ماده 4 اعلامیه اسلامی حقوق بشر در مورد حفظ حرمت و حیثیت یک انسان در دوران زنده‌گی و پس از مرگ این گونه اشاره شده است: «هرانسان حرمتی دارد و میتواند از شهرت خود در زنده‌گی یا پس از مرگ پاسداری نماید، دولت و جامعه موظف اند که از پیکر و مدفن او پاسداری کنند.» و نیز ماده 7 میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی در این مورد این گونه حکم میکند: «هیچ کس را نمیتوان مورد آزار و شکنجه و یا مجازات یا رفتار های ظالمانه یا خلاف انسانی قرار داد. مخصوصاً " قرار دادن یک شخص تحت آزمایش‌های پزشکی یا عملی بدون رضایت آزادانه او ممنوع است.»

خوشبختانه احترام به حیثیت انسان مورد قبول و احترام قانون گذار افغانی نیز است. در ماده 29 قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان آمده است: «تعذیب انسان ممنوع است. هیچ شخص نمیتواند حتی به مقصد کشف حقایق از شخص دیگر اگر چه تحت تعقیب، گرفتاری، یا توقیف و یا محکوم به جزا باشد به تعذیب او اقدام کند یا امر بدهد. تعیین جزای که مخالف کرامت انسانی باشد، ممنوع است.» از موارد فوق میتوان این گونه استنباط کرد که حیثیت و آبروی اشخاص از همه چیز مهمتر است و حتی نمیتوان به مقصد کشف حقایق به تعذیب کسی اقدام کرد. یا جزای که مخالف کرامت و حیثیت انسانی باشد را بالای کسی اعمال کرد.

3. امنیت مال:

مالکیت اموال از جمله حقوق خصوصی افراد محسوب شده که در حقوق موضوعه همراه با احترام و تأکید است. مالکیت اموال از جمله حقوق و ضروریات اجتناب ناپذیر حیات افراد بشر است. و تضمین آن از وظایف اساسی دولت است و صاحب یا مالک آن نسبت به مال یا مملک خود حق هرگونه تصرف و انتفاع را در چوکات قانون دارد. چنانچه در موارد فوق الذکر قانون مدنی جمهوری اسلامی افغانستان در مورد حق مالکیت این گونه آمده است:

ماده 1900 «ملکیت، حقی است که به مقتضای آن شی تحت اراده و تسلط شخص قرار میگیرد. و تنها مالک میتواند در حدود احکام قانون به استعمال بهره برداری و هر نوع تصرف مالکانه در آن بپردازد.» ماده 1901 «مالک شی، مالک تمام آنچه که از عناصر اصلی آن شمرده شده و انفصال آن از شی بدون از بین رفتن یا تلف شدن یا تغییر یافتن شی ممکن نباشد، شناخته میشود.» این ماده به تمام ثمرات و متعلقات و نمایات و محصولات ملک اشاره دارد که از آن مالک است. ماده 1904 به حق تصرف این گونه اشاره دارد: «مالک میتواند در ملکیت خود در حدود قانون تصرف نماید.» در اسناد بین‌المللی نیز به حق مالکیت پرداخته شده است، بر اساس ماده 17 اعلامیه جهانی حقوق بشر: (1) هر شخص انفرادی یا بطور جمعی حق مالکیت دارد. (2) احدی را نمیتوان خود سرانه از حق مالکیت محروم نمود.

همچنان به موجب ماده 15 اعلامیه اسلامی حقوق بشر:

الف) هر انسان حق مالک شدن از راه‌های شرعی را دارد و میتواند از حقوق مالکیت به گونه‌یی که به خود و یا دیگران و یا جامعه ضرر نرساند، برخوردار باشد و نمیتوان مالکیت را از کسی سلب کرد. مگر بنابر ضرورت حفظ منافع عمومی و در مقابل پرداخت غرامت فوری و عادلانه.

ب) مصادره اموال و ضبط آن‌ها ممنوع است مگر بر طبق احکام شرع (قانون). موضوع مالکیت و امنیت مالی در ارتباط با حکومت و قدرت عمومی در قوانین اساسی به عنوان بنیادی‌ترین و طبیعی‌ترین حق انسان مورد توجه قرار میگیرد. قانون اساسی کشور ما نیز با بیان اینکه: «ملکیت از تعرض مصون است.

هیچ شخص از کسب ملکیت و تصرف در آن منع نمیشود مگر در حدود احکام قانون. ملکیت هیچ شخص بدون حکم قانون و فیصله دادگاه با صلاحیت مصادره نمیشود. استملاک ملکیت شخص تنها به مقصد تأمین منافع عامه در بدل تعویض قبلی و عادلانه به موجب قانون مجاز میباشد. تفتیش و اعلان دارایی شخص تنها به حکم قانون صورت میگیرد.»

4. امنیت شغلی:

داشتن شغل یکی دیگر از ضروریات اجتناب ناپذیر حیات افراد بشر است که تأثیرات سازنده در حیات و اقتصاد بشر دارد. زیرا تأمین نیازهای زنده گی لازمه حیات انسان بوده و مستلزم کسب درآمد و داشتن شغل مناسب و مطمئن و درآمدزا برای تأمین این نیازها است. پس میتوان گفت: امنیت شغلی عبارت است از داشتن اطمینان خاطر از بابت شغل مناسب و حفظ و استمرار آن است.

رابطه نامتعادل اقتصادی و موقعیت آسیب پذیر کارگران ایجاب میکند که تمهیدات اجتماعی خاصی بر امنیت شغلی کارگران صورت گیرد. در نظام و اسناد بین المللی، علاوه بر شناسایی حق کار همراه با شرایط منصفانه و رضایت بخش برای افراد حمایت کارگران در مقابل بیکاری در ماده 23 اعلامیه جهانی حقوق بشر: «هرکس حق دارد کار کند، کار خود را آزادانه انتخاب نماید، شرایط منصفانه و رضایت بخش برای کار خواستار باشد و در مقابل بیکاری مورد حمایت قرار گیرد...» و در میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی (ماده 6) مورد توجه قرار گرفته است. همچنین، در اسناد متعدد توسط سازمان بین المللی کار پیرامون منع اخراج غیرموجه، ضرورت پرداخت خسارت خراج، بیمه بیکاری، حق دادخواهی و دیگر تدابیر که تا حدود زیادی تضمین کننده امنیت شغلی است، به تصویب رسیده است و برای الحاق به دولت های عضو پیشنهاد شده است. در قانون کار جمهوری اسلامی افغانستان نیز امنیت شغلی بیان شده است.

5. امنیت مسکن:

امنیت نه تنها شامل جان، مال و حیثیت فرد است بلکه شامل مسکن او نیز میشود و مسکن شخص از هرگونه تعرض مصون است. یکی از موارد امنیت شخصی افراد، امنیت مسکن بوده و عبارت است از محل سکونت و آرامش روزمره افراد و خانواده آنها که باید بتوانند در آن با امنیت خاطر و با فراغت زنده گی و استراحت کنند. بنابراین، این شرایط وقتی محقق میگردد که این مکان علی الاصول باید از هرگونه تعرض مصون بوده و اشخاص غیرحق اجازه ای ورود بدون اجازه صاحب مسکن یا خانه را نداشته باشند.

در اسناد بین المللی، مداخله خودسرانه نسبت به اقامتگاه افراد را این گونه ممنوع اعلام

میدارد:

1) هیچ کس نباید در زنده گی خصوصی و خانواده و اقامتگاه یا مکاتبات مورد مداخلات خودسرانه (بدون مجوز) یا خلاف قانون قرار گیرد و همچنین شرافت و حیثیت او نباید مورد تعرض غیر قانونی واقع شود.

2) هرکس حق دارد در مقام این گونه مداخلات یا تعرض ها از حمایت قانون برخوردار گردد. (ماده 17 میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی) و در اعلامیه اسلامی حقوق بشر نیز در ماده 18، جزء این گونه بیان شده است؛ مسکن در هر حالی حرمت دارد و نباید بدون اجازه ساکنین آن یا بصورت غیرمشروع وارد آن شد و نباید آن را خراب یا مصادره کرد یا ساکنینش را آواره نمود.

ماده 38 قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان نیز اینگونه به اصل امنیت مسکن و عدم تعرض به آن تأکید میکند: «مسکن شخص از تعرض مصون است. هیچ شخص به شمول دولت نمیتواند بدون اجازه ساکن یا قرار دادگاه با صلاحیت و به غیر از حالات و طرزی که در قانون تصریح شده است، به مسکن شخص داخل شود یا آن را تفتیش کند. در مورد جرم مشهود مأمور مسؤول میتواند بدون اجازه قبلی دادگاه به مسکن شخص داخل شود یا آن را تفتیش کند. مأمور مذکور مکلف است بعد از داخل شدن یا اجرای تفتیش در خلال مدتی که قانون تعیین میکند، قرار دادگاه را حاصل کند.»

6. امنیت اقامت (رفت و آمد و انتخاب مسکن):

بدین معنی که شخص هر وقت که بخواهد بتواند در داخل یک کشور رفت و آمد کند و در هر محلی که مایل باشد، سکونت اختیار کند. و نیز بتواند هر موقع که بخواهد آن کشور را ترک کند یا به کشور خود بازگردد، هیچ مانعی نتواند این حق را از او سلب کند. امنیت محل اقامت یکی از حقوق و آزادی های اساسی فردی است تا انسان بتواند مناسب ترین محل را با ابتکار و سلیقه خود برگزیند و از مواهب و امتیازات آن در حدود قانون برخوردار باشد. بنابراین، هرکس باید از امنیت اقامت برخوردار باشد تا کسب اجازه قبلی اقامتگاه خود را انتخاب کند و یا آن را تغییر دهد و در آن رفت و آمد کند.

در بند 2 ماده 13 اعلامیه جهانی حقوق بشر آمده است: «هرکس حق دارد هر کشوری از جمله کشور خود را ترک کند یا به کشور خود باز گردد.» این ماده تأکید بر آزادی اقامت افراد دارد و بندهای 2 و 4 ماده 12 میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی به همین موضوع

اشاره کرده است. بند 1 ماده 8 کنوانسیون اروپایی حقوق بشر حق برخورداری افراد از احترام به محل اقامت را یادآور شده است.

در قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان در ماده 39 آمده است: «هرافغان حق دارد به هر نقطه کشور سفر نماید و مسکن اختیار کند، مگر در مناطقی که قانون ممنوع قرار داده است. هرافغان حق دارد مطابق به احکام قانون به خارج افغانستان سفر نماید و به آن عودت کند. دولت از حقوق اتباع افغانستان در خارج از کشور حمایت مینماید.»

7. امنیت خلوت (مصونیت از تجسس):

افراد بشر در زنده گی خود ناگزیر از داشتن یک سلسله روابط خصوصی، عمومی، شغلی و خانواده گی اند. طبیعت این روابط نوعاً به گونه ی است که از کسی پوشیده نمی ماند و دانستن آن اصولاً بلاشکال است. اما هرکس برای خود مسایل صد در صد خصوصی دارد که شرط لازم، سری و مخفی بودن و عدم افشای آن است. عدم افشای مسایل خصوصی در اجتماع بصورت حق متجلی و افراد مکلف به رعایت آن اند. ورود به زنده گی خصوصی افراد بشر به هر شکل از نظر اخلاقی مذموم و از نظر قانونی موجب مسؤولیت است.

بر اساس ماده 12 اعلامیه جهانی حقوق بشر و ماده 17 میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی: «احدی در زنده گی خصوصی، امور خانواده گی، اقامتگاه یا مکاتبات خود نباید مورد مداخله های خود سرانه واقع شود و شرافت و اسم و رسمش نباید مورد حمله قرار گیرد. هر کس حق دارد که در مقابل این گونه مداخلات و حملات مورد حمایت قانون واقع گردد.»

ماده 8 کنوانسیون اروپایی حمایت از حقوق بشر نیز ضمن اشاره به حق برخورداری افراد از امنیت زنده گی خصوصی و خانواده گی، اقامتگاه و ارتباطات (مکاتبات و مخابرات) قدرت عمومی را از هرگونه مداخله خود سرانه نسبت به زنده گی خصوصی افراد بر حذر میدارد، مگر به موجب قانون و در جهت حفظ نظم عمومی، امنیت ملی، سلامت و اخلاق حسنه و رفاه اجتماعی و یا حمایت از حقوق دیگران باشد.

ماده 38 قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان در تأیید امنیت خلوت افراد و نفی تجسس مقرر میدارد: «آزادی و حریمت مراسلات و مخابرات اشخاص چه به صورت مکتوب باشد و چه به وسیله تلفون، تلگراف و وسایل دیگر از تعرض مصون است. دولت حق تفتیش مراسلات و مخابرات اشخاص را ندارد مگر مطابق به احکام قانون.»

نقش امنیت در رشد اقتصادی یک کشور:

امنیت یکی از فاکتور های اساسی در رشد و بالنده گی اقتصادی هر جامعه و کشور محسوب میشود. هر گاه به گونه گذر به کشور های متری و پیشرفته جهان نظر افکنده شود، ملاحظه میگردد که امنیت و ثبات به سببی در آن سامان تأمین یافته است که ملت هایشان سهم خویش را در هر برهه ی از زمان در راه نهادینه شدن امنیت به وجه خوب بسر رسانده اند. اغلب اختراعات و پیشرفت های که در بخش های علمی، اقتصادی و اجتماعی نصیب ابنای بشر گردیده، همه از برکت تعلیم صلح و ثبات اقتصادی بوده است.

حالا بر عکس قضیه، کشور هایی که به طمع رسیدن به مدارج ترقی و انکشاف و رشد اقتصادی شب و روز میگذرانند و با تمام جد و جهد که از خویش به خرج میدهند دستیابی را بدان محال می یابند، نتیجه اش همانا عدم صلح و امنیت تلقی میشود. اکثرأ کشور هایی که درگیر جنگ و ستیز اند، علاوه از اینکه رشد اقتصادی شان بطی است حتی انکشاف و ترقی اقتصادی هم ندارند و از جانب دیگر عقبگرد اقتصادی را نیز تجربه مینمایند. با دریغ و اندوه، کشور ما افغانستان از زمره همان کشور هایی است که سالیان متمادی نزاع و بد امنی در آن جریان داشته است. چنانچه اوضاع و احوال ناگوار اجتماعی باعث کندی رشد اقتصادی شهروندان نیز گردیده است.

در سرزمینی که درگیری و منازعات در آن شعله ور است، علاوه از اینکه سرمایه گذاری آنچنانی صورت نمیگیرد بلکه سرمایه اندکی هم در میان باشد، صاحبان اش به هر نحوه ممکن به خروج دارایی های شان مبادرت می ورزند. در چنین حالتی که فرار سرمایه جریان داشته باشد، بیگمان فقر و درمانده گی گسترش می یابد و از رشد و انکشاف اقتصادی خبری نیست. بازرگانان علاقه ی به سرمایه گذاری ولو که منفعت قابل ملاحظه ی هم برایشان متصور باشد، از خویش بروز نمیدهند. بنابراین، اگر میخواهیم که دروازه های ترقی و رفاه اقتصادی به رخ ما گشوده شود، لابد به منظور تأمین نظم، ثبات و امنیت در کشور بکوشیم و نگذاریم تا فرصت ها از دست برود و کشور در ورطه ی بد ثباتی غوطه ور بماند. با توجه به نکات و ادله های که در فوق متذکر شدیم، به این نتیجه میرسیم که نقش امنیت در رشد و بالنده گی اقتصادی در یک کشور از جمله فاکتور های مهم و بنیادی بشمار میرود و نهایت برجسته میباشد.

هرگاه میخواهیم رشد، انکشاف و آسایش اقتصادی شهروندان کشور را به تماشا بنشینیم، لابد برای حصول امن و ثبات پایدار در آن تقلا نماییم تا باشد روزی شاهد شکوفایی عظیم اقتصادی در کشور عزیز خویش افغانستان باشیم.

فعالیت سوم:

با استفاده از کار گروهی اشتراک کننده گان مسایل امنیتی و مصونیتی شهر خویش را یادداشت نمایند و همچنان بنا بر معلومات فوقاً ذکر شده، راهکار های مناسب را پیشنهاد نمایند.

فصل سوم

مفهوم امنیت و مصونیت شهری

هدف آموزش:

- در پایان این درس اشتراک کننده گان قادر خواهند شد تا:-
- مفهوم و اهمیت مصونیت شهری را بدانند
- ضرورت مصونیت در شهر ها را درک نمایند
- تغییرات مؤثر در مصونیت شهری را بدانند
- راهکارهای اجرایی در خصوص افزایش امنیت و مصونیت شهر را بیاموزند

سوال و جواب، لکچر، مباحثه، کار گروهی

شیوه:

فعالیت اول:

در ابتدا آموزگار با استفاده از شیوه مباحثه و سوال و جواب نظریات اشتراک کننده گان را در مورد موضوعات ذیل جمع آوری مینماید و همچنان فرصت مباحثه را مهیا میسازد تا اشتراک کننده گان به شکل عمیق فکر نموده و دیدگاه خویش را شریک بسازد.

- در مورد اهمیت مصونیت شهری معلومات خویش را شریک سازید؟
- ضرورت مصونیت در شهر را با مثال ها ارایه بدارید؟
- چی تغییراتی میتواند مصونیت شهر را بیشتر سازد؟
- چی راهکار اجرایی میتواند مصونیت شهری را بهتر سازد ؟

فعالیت دوم:

بعد از مباحثه و جمع آوری نظریات اشتراک کننده گان، آموزگار موارد ذیل را با استفاده از میتود لکچر با آنها شریک میسازد.

مفهوم و اهمیت امنیت و مصونیت شهری :

امنیت و مصونیت به عنوان یکی از اساسی ترین نیازهای انسان همیشه و در همه جوامع از قبیل شهر ها و دهات مورد توجه بوده و است. به همین دلیل همواره سرمایه های زیادی در تأمین امنیت و مصونیت شهر ها و مسکونی ها به مصرف میرسد. علاوه بر سرمایه های مادی، افراد زیادی جان خود را برای تأمین این خواسته ی مهم از دست میدهد .

تهدید و خشونت بر ضد مردم و دارایی هایشان وحشت قابل توجهی در اجتماع پدید می آورد. ترس ناشی از عوامل جرمی، محیطی و اجتماعی در فضای شهری میتواند آزادی رفت و آمد شهروندان را محدود کرده و مانع از حضور آنان در عرصه عمومی گردد و بر احساس نا امنی و عدم مصونیت دامن زند. برای مقابله با نا امنی و افزایش سطح مصونیت راهکار های دراز مدت، میان مدت و کوتاه مدت متعدد مورد نیاز است. تمام جامعه اعم از فرد به عنوان شهروند، خانواده تا همسایه گان و اهالی محلات و نهاد های دولتی به صورت موازی نقش مؤثری در ایجاد امنیت و مصونیت شهری دارند.

با وجود آنکه دانشمندان در قسمت دریافت تعریف مشخص برای امنیت توافق نکرده اند و امنیت دارای ابعاد مختلف و گسترده پیگیری میشود ولی بطور خلص امنیت و مصونیت شهری را میتوان به شکل ذیل خلاصه نمود.

فرق امنیت و مصونیت شهری:

- امنیت: حالتی که محفوظ و یا در معرض خطر نباشید.
- درک مشترک: تهدید از افراد/گروه های متاثرکننده امنیت عمومی.
- مصونیت: وضعیت عاری از آسیب و یا در خطر بودن.
- درک مشترک: تهدید مصونیت شخص از عوامل بیرونی.

بعضی مثال های مصونیت شهری:

دربخش های مختلف زنده گی فکر نمایید

• مصونیت به معنای احساس مصون بودن میباشد	• زنده گی کردن/ خانه/ آپارتمان
• سرک/ تصادم موتر	• کار
• مریضی ها بدلیل آب کثیف	• حمل و نقل
• تخریب خانه ها بعد از وقوع زلزله	• صحت
• درک و باورکردن بالای حکومت جهت فراهم ساختن خدمات	• تعلیم و تربیه
• درک اینکه پولیس زمان ضرورت کمک تان میکند	• زنده گی فامیلی
• ورزش	• اجتماع/ زنده گی اجتماعی

امنیت شهری: به معنی آرامش، آسایش و مصونیت در شهر است که یکی از رویکردهای جدید در شهر سازی را با عنوان "شهر مصون" شکل میدهد. امنیت در شهر نوعی احساس آرامش و آسایش درونی قلمداد میشود که از مؤلفه های فعال محیط شهری حاصل میگردد و پس از ادراک ذهنی، گونه یی احساس در امان بودن را به وجود می آورد.

پس امنیت شهری را میتوان در دو حوزه مورد بررسی قرار داد.

- 1- تهدیدات محیطی مانند سیل، زلزله، طوفان های شدید و غیره
- 2- تهدیدات انسانی مانند سرقت، آسیب رسانی به اموال که تهدیدات مالی هستند و تهدیدات جانی مانند قتل، آزار و اذیت، تصادفات و غیره .

شهر مصون: عبارت است از شهری است که در آن عدالت، ارایه خدمات محافظت از خشونت و بی نظمی، ترویج اعتماد متقابل، عدالت در توزیع فرصت ها برای افراد و عوامل مختلف اجتماعی، اقتصادی و سیاسی برای بهبود و پیشرفت امنیت باشد، است.

فرق بین امنیت و مصونیت:

امنیت	مصونیت
• یک حادثه که بعضاً نتیجه کار یک فرد یا یک گروه است	• یک حادثه که اغلب نتیجه رفتار انسان ها در ترکیب با محیط زیست است
• معمولاً اقدامات برنامه ریزی شده است	• معمولاً برنامه ریزی نشده است
• عمدتاً اعمال مخرب است	• بسیار کم و یا ندرتاً مخرب است
• تهدیدات داخلی و خارجی را در بر دارند	• تهدیدات داخلی علیه جان انسانها را در بر دارند

ضرورت و جایگاه امنیت و مصونیت در شهر ها:

بدون شک هیچ عنصری برای پیشرفت و توسعه پایدار در یک جامعه مهمتر از عنصر امنیت و مصونیت نیست، اهمیت این مقوله به قدری است که عمدتاً در کنار معیشت و یا در ادامه آن مطرح میگردد. این موضوع در شهر که مرکز تولید اقتصادی و مدنیت شمرده میشود، جایگاه بالاتری دارد. به همین دلیل یکی از اولویت های حکومت و مدیران شهری تأمین امنیت و مصونیت برای ساکنان شهر میباشد. تأمین مصونیت و در نتیجه آن احساس امنیت باعث اعتماد به نفس شهروندان شده و نتیجتاً به مثابه سرمایه انسانی قادر خواهند بود در توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی نقش شایسته خود را ایفا نمایند. همچنان احساس امنیت موجب اعتماد به کار گزاران نظام شده و امکان مشارکت بیشتر مردم برای کمک به امنیت را فراهم خواهد کرد.

امنیت و مصونیت شهری را بنا بر رشد شهر نشینی و افزایش جمعیت شهر نشین که اختلاط و در هم آمیزی بیشتر انسانها را در ساختار شهر به همراه دارد، میتوان امنیت ملی و انسجام اجتماعی دانست.

شهر های جهان به خصوص شهر های افغانستان با توجه به گسترش شتابان شهر نشینی، نا امنی، اختلالات برگشت مهاجرین و عودت کننده گان و بیجا شده گان داخلی و مشکلات محیطی رو به رو

است. بطوریکه امروز عوامل چون تنوع فرهنگی، احساس بی هویتی مهاجران، عودت کنندگان و بیجا شده گان در محیط جدید و عدم تعلق خاطر و وابستگی به ارزش ها باعث بروز مشکلات اجتماعی، گسیختگی فرهنگی و تبلور آسیب های اجتماعی در شهر ها شده است. همچنان ارتکاب جرایم و انحراف اجتماعی به شکل بی پیشینه افزایش یافته که این امر سبب ایجاد مشکلات شهر نشینی مانند سرقت، سلب آسایش شهروندان، عدم حفظ اموال، عمومی و افزایش جنایت شده است.

متغیر های مؤثر بر امنیت و مصونیت شهری:

- 1- **منطقه و محیط:** نظر به تحقیقات متغیر محیط و منطقه یک متغیر بسیار مهم در میزان امنیت و مصونیت شهری به شمار میرود. یعنی میزان امنیت و مصونیت در مناطق مختلف شهر مانند: منطقه بالا، منطقه پایین، منطقه تجارتي، مناطق مسکونی ناحیه و غیره متفاوت است.
- 2- **جنسیت:** در مجموع زنان نسبت به مردان از امنیت و مصونیت کمتر برخوردار اند و علت آن هم مزاحمت های خیابانی و غیره است.
- 3- **سن:** سن هم فاکتور مهمی در امنیت و مصونیت تلقی میگردد و در عموم افراد که دارای سن بالا میباشند و یا هم در سن پایین قرار دارند، نظر به ضعف فیزیکی در حراس اند.
- 4- **ساعات شبانه روز:** میزان امنیت و مصونیت در اوقات مختلف متفاوت است. یعنی در شب به علت تاریکی و تردد خطرات کم میباشد.

رویکرد تأثیر فضا و محیط بر امنیت و مصونیت :

رویکرد های متفاوت بسیاری در مورد امنیت و مصونیت وجود دارد که هر کدام از آنها تأثیر بر امنیت و مصونیت در فضای شهر را به عواملی چون جامعه، دولت و محیط نسبت میدهد. در این قسمت رویکرد های که بر محیط و فضا های شهری در امنیت و مصونیت تأکید میشود، تمرکز مینمایم.

در دیدگاه طراحی شهری استدلال بر این است که برخی فضاهای شهری به گونه است که زمینه ترس بیشتر را فراهم مینماید. عدم موجودیت نور کافی در جاده ها، خوابیدن معتادین در کنار جاده ها و خیابان ها، نبود پیاده رو ها و ساحات عمومی از جمله آن است.

درواقع همانگونه که فضاهای شهری میتواند از طریق برنامه ریزی صحیح محل بروز و نمود فضایل انسانی باشد، از جهت دیگر نیز میتواند از طریق بی برنامه گی و برنامه ریزی نادرست به مکان بروز انواع جرایم شهری تبدیل گردد. در این راستا فضاهای بدون دفاع شهری که نسبت به سایر فضاها قابلیت بیشتر برای وقوع جرایم و تخلفات و اعمال غیر قانونی دارند، موجب کاهش امنیت و مصونیت اجتماعی افراد و به ویژه زنان را فراهم مینمایند.

در اصل فعالیت های ذیل میتواند در بوجود آوردن محیط امن و مصون سازگار باشد:

- 1- تقویت انگیزه های اجتماعی جامعه.
 - 2- ارتقای نظارت عمومی در کنار افزایش شفافیت فضاهای عمومی.
 - 3- عناصر مستقر در محیط شهری (ایجاد فضای همگانی شهری، نهادهای سازی مکاتب، شفاخانه ها و هر آن چیزی که در بهبود کیفیت زنده گی شهری مؤثر باشد).
 - 4- رفع نا بسامانی های کالبدی و بیدون پلان.
- در حقیقت بیدون پلان، بودن شهر ها تأثیر مستقیم بالای امنیت و مصونیت شهر دارد، به هر اندازه که طراحی شهر ها خوانا تر باشد به همان اندازه شهر ها مصون میباشد. بنا بر این، شهر ها باید طوری طراحی گردد که وقوع جرم به کمترین حد خود برسد.

موارد ذیل میتواند در تأمین امنیت و مصونیت شهری مؤثر واقع گردد:

- 1- **قلمرو طبیعی:** این مفهوم از طریق ایجاد حس مالکیت در ساکنین محل ایجاد میگردد و به این ترتیب ساکنان محل مانند چشم شهر عمل مینمایند و از هر عملی که سبب مشکلات امنیتی و مصونیتی میشود، جلوگیری مینماید.
- 2- **حمایت از فعالیت های اجتماعی:** به کار گیری فعالیت های اجتماعی در عرصه های عمومی برای از بین بردن فعالیت های غیر قانونی.
- 3- **نظارت و مراقبت:** مراقبت و نگهداری از تجهیزات شهری.
- 4- **کنترل دسترسی:** ایجاد محیط سالم، بررسی پیاده رو ها، کنترل از موجودیت نگهبانان ها در محله های عامه.
- 5- **از بین بردن فرهنگ بی تفاوتی**

راهکار های اجرایی در خصوص افزایش امنیت و مصونیت شهری:

امنیت اجتماعی خصلت جمعی دارد، یعنی اولاً در پی امنیت تمامی افراد اجتماع است و ثانیاً تمام واحد های اجتماعی در تأمین و تضمین آن دخیل هستند. بنابر این شهروندان، خانواده ها، نیروهای نظامی، پولیس، دستگاه قضایی و ارگان های مانند شاروالی و شوراهای مشورتی شاروالی ها هر کدام سهم قابل توجهی در تأمین امنیت و مصونیت فضای شهر دارند. در این بخش نقش شاروالی ها از طریق توجه به ساختار کالبدی شهر برای جلوگیری از ارتکاب جرایم شهری آشکار است.

جهت جلوگیری از جرایم و تقویت امنیت و مصونیت شهری برای شاروالی ها و ارگان های وابسته، پیشنهادات ذیل ارائه میگردد.

1- حمایت از فعالیت های اجتماعی و اقتصادی:

- جا دهی فضاهای عمومی در مناطق با دید و نظارت کم: به این منظور باید شرایطی فراهم آید تا برخی از فضاهای عمومی مانند پارکها، ساحات فرهنگی، باشگاه های ورزشی و همانند آن در مناطق و خیابان های کم رفت و آمد شهری ایجاد شود.
- جا دهی فعالیت های خدماتی در مناطقی که نظارت عمومی کمتری دارد: برای این منظور میتوان برخی از فعالیت های اقتصادی – خدماتی مانند سوپر مارکیت ها و مطابع را در مناطق کم رفت و آمد قرار داد تا علاوه بر اشتغال زایی و ایجاد تسهیلات رفاهی بتوان میزان نظارت انسانی را بر مناطق افزایش داد.
- قرار دهی فعالیت های اقتصادی خاص در مکانهای همجوار نیروهای انتظامی: برخی از فعالیت های خاص که بیشتر نیاز به حفظ امنیت دارند مانند طلا فروشی ها و غیره در مکان های همجوار با نیروهای انتظامی قرار گیرند. همچنان تردد سربازان نیروی انتظامی در بازارهای مناطق مختلف شهر در افزایش امنیت و مصونیت مؤثر است.

2- امکان نظارت طبیعی:

به معنی توانمند سازی محیط شهری از طریق نظارت شهروندان در مناطق مختلف میباشد.

- جلوگیری از مناطق کور در شهر: در طراحی فضای سبز در پارک ها و جاده ها باید از ایجاد نقاط کور و فضای سبز نظیر بوته ها و درختان زیاد که امکان نظارت مستقیم را دشوار مینماید، جلوگیری گردد. نبود روشنایی و نظارت کافی در پارک ها و دیگر محلات عمومی عوامل اساسی کاهش امنیت و مصونیت است.

- جلوگیری از کوچه های تنگ و کم عرض.
- تجهیز پیاده روهای پل های زمینی و هوایی با دوربین ها و وسایل نظارتی که مصونیت را بیشتر سازد.
- تقویت حس نظارتی مردمی بر فضاهای عمومی از طریق ترویج فرهنگ مسئولیت پذیری و کنترل شهر توسط شهروندان.
- جلوگیری از واحدهای مسکونی دو مسیره: زیادی از واحد های مسکونی که در نزدیک سرک ها هستند، دارای دو دروازه میباشند باید از این جلوگیری صورت بگیرد و یا امنیت آنرا به شکل درست تامین نمایند.
- افزایش امکان دید در طراحی ساختمان ها در طراحی شهر (ساختمان ها قسمی طراحی شود تا یکی دید دیگری را پنهان ننماید).

3- ترمیم و نگهداری تجهیزات شهری و زیبا سازی فضای شهر:

با ترمیم و نگهداری مناسب از تابلوها، علایم شهری و چراغ های روشنایی میتوان مصونیت و امنیت شهر را تقویت بخشید.

- روشنایی کافی: روشنایی کافی عامل اساسی در مناسب سازی محیط و همچنین تأمین رفاه و امنیت در محیط های انسانی است. باید میزان روشنایی بادر نظر داشت موقعیت های شهر آماده گردد.
- حفاظت از آسیب رساندن و فرسوده گی تجهیزات شهری: مانند حفاظت از چراغ های پارک ها و جاده ها.
- جلوگیری از وضعیت نامناسب ساختمان ها (ایجاد ساختمانهای با نقشه، جلوگیری از فرسوده شدن خانه ها، ایجاد سهولت در اپارتمانها مانند، لفت) .
- بی توجهی از دیاد زباله ها و غیره به محیط.

4- استفاده مرکب از فضاها:

- ایجاد واحدهای مسکونی تجاری: ورود ناگهانی از محیط شلوغ بازار به کوچه های خلوت امکان وقوع جرم را افزایش میدهد. همچنان باید از ایجاد مجموعه های بزرگ مسکونی

بدون در نظر گرفتن اقدامات امنیتی کامل خودداری کرد. تداخل فضای مسکونی با فضای تجاری در محله های آپارتمان نشین، موجب امنیت بیشتر این مناطق میشود.

- تداخل پارک ها با فضاهای فرهنگی و تجاری خصوصی تأثیر قابل توجهی در ضریب امنیتی و مصونیتی پارک ها دارد.
- برونگرای (نمایان، دید واضح) شدن واحدهای تجاری یا بخشی از آن نیز به زنده کردن فضای خیابان کمک خواهد کرد.

5- توجه ویژه به بافت های فرسوده شهری و نوسازی آنها:

- ترمیم کوچه ها، اماکن عمومی و خرابه های سابقه که با شهر بافت داشته باشد: تجارب نشان داده است که مصونیت شهروندان در مناطق فرسوده شهر بیشتر در معرض تهدید قرار دارد.

6- ساماندهی مناطق حاشیه نشین:

حاشیه نشینی یکی از پدیده های عمومی شهر های بزرگ است. به دلیل عدم جایگاه اجتماعی و اقتصادی مناسب و نداشتن فرهنگ شهر نشینی مناسب از عمده ترین کانون های جرم و جنایت در شهر ها به شمار میرود. از آنجاییکه محله های آنها بدون توجه به ضوابط و مقررات شهر سازی ساخته میشود. عمدتاً مکانهای مساعد برای افزایش جرم به شمار میرود که در حقیقت ساماندهی این نواحی خود کمک شایانی به امنیت و مصونیت شهر خواهد بود.

7- افزایش مشارکت عمومی:

تقویت حس مالکیت محله در ساکنین مصونیت و امنیت شهر را افزایش میدهد. افزایش همبستگی اجتماعی ساکنین و افزایش تعاملات همسایگان منجر به ایجاد حس تعهد اخلاقی نسبت به محله میشود و این خود مصونیت شهر را افزایش میدهد. تقویت حس مالکیت مردم نسبت به شهر و محلات شهری این امکان را فراهم میسازد تا شهروندان دریابند که شهر به آنها تعلق دارد و باید برای افزایش امنیت و مصونیت آن کوشا باشند.

ارزیابی اشتراک کننده گان ورکشاپ آموزشی امنیت و مصونیت شهری بعد از برگزاری برنامه

یادداشت آموزگار:

1. آموزگار به اشتراک کننده گان توضیح بدهد که بعد از هر برنامه ارزیابی اشتراک کننده گان جهت سنجش یادگیری آنها و موفقیت آموزگار لازم است.
2. آموزگار اشتراک کننده گان را آماده ارزیابی سازد.
3. آموزگار زمان مشخص برای ارایه پاسخ ها و خانه پری فورم را اعلان نماید.
4. آموزگار فورم ذیل را به اشتراک کننده گان توزیع کند.
5. آموزگار از پروسه نظارت دقیق نماید تا اشتراک کننده گان باهم صحبت نکنند و هرکس مطابق معلومات خود پاسخ بدهد.

ارزیابی اشتراک کننده گان ورکشاپ آموزشی امنیت و مصونیت شهری بعد از برگزاری برنامه

لطفاً فورمه ذیل را به دقت خانه پری نموده و نظریات خویش را ارایه بدارید.

بخش اول:

سوالات ذیل را به شکل تشریحی جواب دهید.

سوال اول:

ورکشاپ تحت عنوان امنیت و مصونیت شهری برای شما مؤثر بود؟ اگر بلی چگونه؟

جواب:

سوال دوم: در مورد امنیت و مصونیت شهری چی میدانید بیان نمایید؟

جواب:

سوال سوم: در مورد انواع، نقش و عناصر تضعیف کننده امنیت در فرهنگ چی میدانید؟

جواب:

بخش دوم:

لطف نموده سوالات ذیل در جدول را به اساس معلومات ذیل علامت (✓) گذاری نمایید.

(5= آگاهی بسیار بلند ، 4= آگاهی خوب ، 3= آگاهی کم ، 2= من در باره این موضوعات آگاهی داشتم ، 1= من در باره این موضوعات هیچ نمیدانم)

شماره	شاخص ها	1	2	3	4	5
1	در مورد معینیت شاروالی ها / اداره مستقل ارگان های محلی آگاهی دارم					
2	در مورد امنیت و مصونیت شهری آگاهی دارم					
3	در مورد مقوله های امنیت آگاهی دارم					
4	در مورد نقش امنیت و مصونیت در رشد اقتصادی و فرهنگ معلومات دارم					
5	رضایت شمادر مورد فهم، رویه و دانش آموزگار چگونه است؟					

بخش سوم:

پیشنهادهات و نظریات خویش را در مورد سوالات ذیل ارایه بدارید.

سوال اول: - شما برای بهبودی ورکشاپ کدام توصیه های لازم را پیشنهاد مینمایید ؟

جواب:

سوال دوم: - چه چیز زیادتیر در این ورکشاپ با مفهوم وبارزش بود ؟

جواب:

سوال سوم: - چه چیز در این ورکشاپ بی مفهوم و کم ارزش بود؟

جواب:

سوال چهارم: - آیا توقع چنین ورکشاپ ها را در آینده دارید؟ اگر بلی، روی چی موضوعات؟

جواب: